

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v torek, dne 15. maja 1928.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 57.

Zasedanje tarifnega odbora.

Razširitev kompetence tarifnega odbora. — Težave našega tarifnega problema. — Povišanje tarif še vedno na dnevnem redu.

Po skoro enajstmesečnem neprostoletnem odmoru se je pretekli teden sestal v Beogradu novoimenovani tarifni odbor k prvemu zasedanju. Prejšnji tarifni odbor, ki je lansko leto v treh zasedanjih odločno nastopil proti nameravanemu povišanju železniških tarif, je bil koncem junija odgoden in ga ministrstvo ni več sklicalo. Medtem je izšla nova odredba o organizaciji prometne službe v naši državi, s katero se je tarifni odbor i po svoji sestavi, kakor tudi po svoji kompetenci znatno razširil. V novem tarifnem odboru, ki je bil letos imenovan že meseca januarja, so dobile svoje zastopstvo zbornice v Dubrovniku, Velikem Bečkereku in Osijeku ter obrtniška zbornica v Beogradu, ki dosedaj v tarifnem odboru niso bile zastopane, tako, da je sedaj vsem gospodarskim zbornicam iz cele države omogočeno sodelovati pri reševanju tarifnih vprašanj. Pa tudi kompetenca tarifnega odbora, kateremu po prejšnji uredbi železniška uprava ni bila dolžna predložiti v razpravo vseh tarifnih vprašanj, marveč samo onih, katere je sama hotela, je bila sedaj razširjena na vsa tarifna vprašanja, poleg tega pa tudi na administrativna, splošnogospodarska in tehnična vprašanja, v kolikor imajo vpliv na železniško tarifno politiko.

Med novimi člani tarifnega odbora se nahajajo znani javni delavci, ki že desetletja praktično in znanstveno delujejo v našem gospodarskem življenju. Tako se dopolnjuje tarifni odbor po svoji novi sestavi kot posvetovalna institucija v organsko celoto, katere sodelovanje bo brezdvoma i za železniško upravo, kakor tudi za naš gospodarski napredek od velike koristi. Toda prognoza za njegovo uspešno delo ni baš ugodna. Povsem je ominozno, da železniška uprava radi zaposlenosti z drugimi vprašanji nad štiri mesece ni prišla do tega, da bi bila sklicala tarifni odbor k zasedanju. Ko pa se je to končno zgodilo in določil dnevni red razprav prvih sej, so se že pojavile prve težkoče. Sploš-

no se je pričakovalo, da bodo na dnevnem redu predvsem izpremembe pristanišnih tarif, ki so globoko zadele naše izvoznike v Primorju. Medtem pa se je v zadnjem momentu stavilo razpravo o tem z dnevnega reda.

Neposredno pred otvoritvijo seje pa je bila tudi druga točka dnevnega reda, to je razprava o prometu preko bazena Thon de Revel, odstavljena z dnevnega reda. Pod utisom vseh teh kalamitet je pričelo novo zasedanje z deklaracijo privrednikov, v kateri poudarjajo potrebo izgradnje našega tarifnega sistema, posebno v odnosih z inozemstvom. Obenem pa opozarjajo železniško upravo in vso gospodarsko javnost na veliko težavnost in kompliciranost tarifnega problema v naši državi radi različnosti gospodarske strukture posameznih pokrajin kakor tudi vsled neugodne konstrukcije naše železniške mreže, ki se sestavlja iz treh raznovrstnih železniških sistemov, na katerih so obratni stroški in eksploatacijski predpogoji in s tem tudi režijski stroški, ki tvorijo podlago tarifne politike, zelo različni. Opozorili so nadalje tudi na to, da je tarifni odbor postavljen pred dovršena dejstva, ker so bile v toku prejšnjih let sklenjene z inozemstvom pogodbe, v katerih smo prevzeli obveznosti tarifno-političnega značaja, ki ne odgovarjajo našim današnjim gospodarskim prilikam in interesom.

Prve razprave so pokazale, da ima novi tarifni odbor v kratkem času računati s tem, da povišanje železniških tarif, proti kateremu je nastopil lansko leto, še ni stavljeno z dnevnega reda, marveč, da železniška uprava pripravljala nova iznenadenja v tem oziru in da bo treba napeti vse sile, da povišanje tarif, ki je po mnenju železniške uprave neizogibno, ne bo pregloboko zasedlo v naše gospodarske prilike. Naloga novega odbora je torej težka in precej nepopularna, vendar upamo, da bo odbor kos svoji nalogi in da bo znal pravilno braniti naše gospodarske interese.

doma. Včasih se potniku posreči, da potolaži odjemalca in »zamero« izravna, včasih pa je njegov trud brez uspeha. Vselej se jezi na »pisač« doma, ki o trgovini nič ne razumejo. Redkokedaj potnik prizna, da je tudi sam kriv, če mu »pisač« kvarijo odjemalce in kupčijo. Saj ni svojih sodelavcev doma ustmeno ali pismeno opozoril na kakovost odjemalcev. Razne napake se toliko težje popravijo, ker jih izrablja živahna konkurenca.

O »muhah« odjemalcev bi znal skoraj vsak trgovec marsikaj povedati. Ena teh je kaj neprijetna; mnogi odjemalci kar radi zavlačujejo poravnavo računov. Ali naj upnik opominja in odločno zahteva plačila, ali naj potrpežljivo čaka in trpi škodo na izgubi dragih obresti? Knjigovodja ali korespondent, kateri razume opominjanje in pozna posebnosti odjemalcev, je denarja vreden. Ako ni v tem pogledu knjigovodstvo na višku, lahko pokvari odjemalca in vzgoji rednega plačevalca v zavlačevalca. Le urejeno knjigovodstvo omogoča pravi vpogled v položaj trgovine, prepričuje napačne ukrepe in napačno poslovanje, ki izvira iz mnenja, kako dobro uspeva trgovina itd.

Glede knjigovodstva in pisarne sploh so mnogokrat manjše trgovine slabo urejene. Manjši trgovec navadno smatra kontorsko delo za zlo, ki povzroča brezplodne troške, pa plačuje pisarniško osobje slabo. Najraje najema ljudi, da mu hodijo na ure delat. Za malo denarja se ne dobi dobrih moči. Vem za slučaje, da je trgovec precej žrtvoval za ureditev trgovine, stroškov za pisarno pa se je hudo bal.

Skoraj popolnoma nepoznana je naša trgovina statistika. Nismo se še naučili od velikih blagovnih hiš, takozvanih »Warenhäuser«, kaj je statistika. Omenjene velike trgovske naprave sestavljajo najpodrobnejšo statistiko, katere jim med drugim pokazuje, kateri predmet se posebno prodaja, kateri najboljše donaja in kateri se ne izplača. Statistika ni prazno in brezplodno pisanje števil.

Od koristi je za trgovca in njegovo trgovino, ako zna pravilno izrabiti delovno sposobnost svojega nastavljenca. Knjigovodja bo najbrže kaj malo prida potnik, korespondent prodajalec, potnik pa knjigovodja. Vsak ne bo sposoben za vse, pač pa mora trgovec zahtevati od vsakega nastavljenca, da razume in zna ceniti delo drugega nastavljenca.

Trgovec mora znati vcepiti tudi najnižjemu in najmlajšemu uslužbencu prepričanje, da je tudi njegovo delo v trgovini potrebno in od koristi. Kakor v vojski niso in ne morejo biti sami generali in častniki, ampak tudi vojaki, tako morajo biti tudi v trgovini razni čini, delati pa morajo vzajemno in složno.

POSLEDICE DOKLAD NA ŠPIRIT.

Med nameni, ki sta jih imeli oblastni skupščini, ko sta naložili oblastno doklado na trošarino od špirta, je bil v prvi vrsti ta, da se s podražitvijo čim bolj omeji konzum špirta v katerikoli obliki. Tega namena oblastna doklada ne dosega. Na papirju sicer poraba res pada, a dejansko je ostala na dosedanjem nivoju. Razlika je le ta, da so preje pri prodaji špirta naši trgovci vsaj nekaj zaslužili, sedaj jim je pa ta zaslužek odpadel. Razvilo se je namreč med posameznimi oblastvi ogromno tihotapstvo s špiritom, ki gre za tem, da se ogne plačilu oblastne doklade v znesku 17 Din za eno hektolitersko stopnjo. Doklada je tako visoka, da postaja tihotapstvo rentabilno na škodo naše trgovine, ki mora prekrizanih rok gledati, kako delajo na njihov račun dobre kupčije tihotapci. Oblasti bi morale obračati večjo pozornost tihotapstvu, ako pa tega ne morejo, naj pa doklade ukinejo, da ne bodo imeli od doklade škode pošteni trgovci.

Ljubljanska borza.

Tečaj 7. maja 1928	Povpr. ševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h. gold.	—	22-95
Berlin 1 M	13-58	13-61
Bruselj 1 belga	—	7-9345
Budimpešta 1 pengő	—	9-926
Curij 100 fr.	1093-50	1096-50
Dunaj 1 šilling	7-98	8-01
London 1 funt	276-98	277-78
Newyork 1 dolar	56-71	56-91
Pariz 100 fr.	—	223-66
Praga 100 kron	168-—	168-80
Trst 100 lir	298-35	300-35

Razširjajte »Trgovski list«!

Davek na poslovni promet in komisijski posli.

Vprašanje pobiranja davka na poslovni promet od komisijskih poslov je bilo do zadnjega časa zadovoljivo urejeno. Vsak promet, ki je izviral iz razmerja komisijonarjevega proti komitentu in iz razmerja komisijonarja napram tretji osebi, se je smatral glede plačevanja davka za poseben ločen promet. Komisionar je kupil in prodal po komitentovem nalogu blago. Davek na poslovni promet je plačal za promet blaga komitent, za promet storitve (provizije) pa komisijonar.

Z razpisom br. 78.590 od 2. julija 1927 je pa Generalna direkcija na novo uredila pobiranje davka na poslovni promet od komisijskih poslov. Po tem razpisu je »komisionar dolžan plačati davek na ves opravljeni promet premičnih stvari pri prodaji blaga, ki se nahaja v komisiji ali pri komitentu, domačega ali tujega, ki na področju naše kraljevine ne živi, niti se mu v obče ne predpisuje davek (pridobnina); komisionar je dolžan plačati davek na promet storjenih uslug (na provizijo) samo pri nakupu blaga za račun svojega komitenta, domačega ali tujega.«

Iz tega razpisa sledi, da se postavlja Generalna direkcija davka na stališče, da je komisionar pri prodaji blaga dolžan plačati davek na celokupni opravljeni promet, torej ne samo od provizije, ampak od vsega fakturnega zneska, ako se nahaja blago:

a) v komisiji, to je v komisijskem skladišču;

b) ali pa pri komitentu, ki ne živi v naši državi in ne plačuje v naši kraljevini pridobnine.

Izvajanje te odredbe je zadelo v praksi na težkoče, ki ovirajo gladek razvoj notranje trgovine. Odredbe namreč niso v skladu z določili trgovskega zakona, odnosno s pojmom komisijska prodaja na eni in z določili zakona o davku na poslovni promet na drugi strani.

Po členih 360—378 v Sloveniji veljavnega trgovskega zakona, ki uravnavajo razmerje med komitentom in komisijonarjem, mora komisijonar plačati komitentu za prevzeto blago samo s kupcem pogojeno ceno in si zaračunati kot zaslužek provizijo, eventualno tudi delcredere in skladiščino. Ima pa tudi pravico, ako kupčije ne more skleniti, staviti blago na razpolago komitentu, ki ima pod natančno določenimi pogoji tudi sicer pravico z blagom prosto razpolagati, če tudi se blago nahaja v shrambi komisijonarja. Oddaja trgovskega blaga od strani komitenta v komisijsko prodajo torej še nima značaja kupne, odnosno prodajne pogodbe, ker ostane blago še last komitenta.

Temeljno načelo zakona o davku na poslovni promet smatra za davku zavezan promet vsak prenos svojine, odnosno prehod raznih predmetov iz lasti ene osebe v last druge osebe. Predpogoj davčne dolžnosti za davek od celokupnega prometa pri komisijonarju torej ni dan, ker komisijonar ni lastnik blaga, kojega prodaja, ampak je lastnik komisijskega blaga ob prodaji vedno še komitent.

Odredba, da mora komisijonar plačati davek na poslovni promet vedno od celokupnega prometa blaga, ki se nahaja pri njem v komisijskem skladišču, torej ni v skladu z zakonom o davku na poslovni promet v zvezi s trgovskim zakonom.

V vidu imamo samo interese notra-

Fr. Zelenik:

Organizacija dela.

Donos ali dobiček vsakega podjetja je v veliki meri odvisen od organizacije dela. Organizacija dela pa je odvisna v prvi vrsti od sposobnosti in izobrazbe gospodarja samega, od njegovih nazorov in poznavanja trgovskega življenja. Trgovec, kateri je bil preje potnik, se bo posebno zavzemal za svoje potnike in bode na vse načine pospeševal njih delovanje. Trgovec, ki je bil preje prodajalec za prodajniško mizo, bo v prvi vrsti cenil delovanje svojih prodajalcev. Bivši pisarniški uslužbenec bo pa v prvi vrsti si lepo uredil pisarno. Drugi pa bodo najbrže zanemarjali pisarno, saj navadno smatrajo pisarniško delo za bolj postranske vrednosti, če ne celo kot nekako neizbežno zlo. Praksa nam pa dokazuje, da tudi najboljši potnik ne zadostuje, če ni v redu skladišče ali pa pisarna. Večkrat izostane dober odjemalec, ker je pisarna terjala že poravnani račun ali je sicer dobrega odjemalca pa bolj počasnega plačnika na neprimerni način terjala. Ko pride potnik »naokoli«, ga neprijazno sprejmejo ali pa gospodarja sploh ni

Janko Lajovic:

London, Pariz in še kaj.

Pariz, začetkom maja 1928.

Zopet sem na kontinentu. Ker pa je še marsikaj, kar bi bilo povedati o Londonu in Angliji, bom še nekoliko ostal pri teh.

O londonskih muzejih pri nas večkrat čujemo, vendar kaj podrobnejšega ne. V splošnem je znano, da so zelo veliki in obsežni. Britanski muzej, ki je bil odprt l. 1759, je stal v sedanji obliki nad en milijon funtov ali okroglo dvestoosemdeset milijonov dinarjev! So pa tudi v njem zbirke, ki jim ni kmalu enakih. Med drugimi vidi se v zbirki mumij tudi človeško truplo, ki leži sključeno v nekakšni kadi, popolnoma rujavo, po videzu sodeč posušeno na solncu, prav dobro ohranjeno, staro okrog šesttisočstiristo let!

Zelo zanimiva je knjižnica v tem muzeju in čitalnica, katere glavna dvorana je okrogla in meri v premeru stoštirideset čevljev ali približno dvainštirideset metrov.

Južno od Hyde Parka se nahaja ogromen kompleks s samimi muzeji skoraj. Poleg prirodoslovnega muzeja, ki pa spada k britanskemu muzeju, je tu vojni muzej, dalje znanstveni muzej, v katerem je vse polno originalnih iznajdb in pa predmetov, ki so bili last znanih iznajditeljev, n. pr. Jamesa Watta, bratov Stephensonov in drugih. Delavnica genialnega Watta je postavljena natančno tako, kot je bila za njegovega življenja.

Za britanski imperij zelo velike važnosti pa je »Imperial Institute«, ki naj bi bil središče vseh narodov, ki tvorijo to veliko vladavino. Poleg stalnih razstav pridelkov in izdelkov vseh teh dežel je v razsežni in lepi stavbi nastanjen tudi urad za pospeševanje in povzdigo njihovega gospodarstva, trgovine, obrti in industrije. Tak institut, en miniature seveda, bi bil potreben tudi pri nas za posamezne pokrajine in njihove produkte. Mislim, da bi mnogo pripomogel k hitrejšemu razvoju in boljšemu spoznanju vseh delov naše države. Ker stroški pri dobri organizaciji ne bi bili najbrže jako veliki, bi se to dalo z nekoliko dobre volje izvesti.

Poleg naštetih je seveda še cela vrsta drugih muzejev, galerij in razstav, ki si jih velja ogledati, tako da v tem pogledu človeku ravno ne preostaja časa.

* * *

»Cup Final« — nogometna tekma za kraljev pokal je sicer že precej daleč in je ne bi omenjal kot take, pač pa je ne morem preiti, ne da bi dal

izraza občudovanju nad sijajno organizacijo londonske policije, ki sem jo mogel pri tej priliki opazovati.

Po poročilih časopisov je bilo na tekmi dvaindevetdesettisoč ljudi, to je toliko, kolikor ima prostora stadion v Wembleyu, ki je bil popolnoma razprodan. Mimogrede naj omenim, da so nekateri prekupevalci, ki se jim je posel kljub strogi policijski kontroli posrečil, prodajali tik pred predstavo vstopnice celo po en angleški funt ali cca dvestoosemdeset dinarjev! Naval je bil torej velikanski in red naravnost presenetljiv. Po wembleyskih gričkih so parkirali avtomobile, ki jih je bilo, kot jih ni na največji avtomobilski razstavi. Pri vsem ogromnem delu pa tista tipična vlnudnost in mirnost angleške policije, ki jo človek drugje ne najde. Brez revolverjev, brez pendrekov, kljub temu pa je šlo vse kot »po žnorce«! Ko bi jih hoteli tudi neke posnemati!

In še nekaj je vredno, da omenim, namreč izredno intenzivna reklama, ki so jo zlasti listi razvijali ta dan. Že zadnjič pri veslaških tekmah so se poslužili višjih sfer na ta način, da so spustili v zrak zmaje, kot so otroci igrajo z njimi, na vrvice pa so bili pritrjeni reklamni lepaki. V Wembleyu pa so šli nekoliko dalje in so se poslužili aeroplanov, ki so imeli na krilih dolge kose blaga z reklamnimi napisi. Poskus se je prav posrečil, ker so bili napisi zelo vidni. Edino ne vem, kako je s stroški, ki morajo biti precej visoki.

* * *

Zadnja novost je prav za prav bil »The Flying Scotsman« — letéči Skot, novi vlak, ki bo brez postanka vozil iz Londona v Edinburgh in katerega posebnost je v njegovi lokomotivi. Ta ima v vozu za premog tunnel, ki omogoča, da se personal med vožnjo menja, kar doslej ni bilo mogoče ali vsaj ne tako lahko.

* * *

To, kar mislim sedaj omeniti, je tudi novost, samo ne za Angleže, temveč zame in mogoče še za koga. Neki dan grem z g. dr. S. z našega poslanstva po neki ulici, ki pa je bilo videti, da pripada gornjim krogom in vidim, da je vsa nastlana s slamo in še precej na debelo. Kaj bi to moglo biti, si nisem mogel misliti, zato sem povprašal omenjenega gospoda, ki mi je stvar pojasnil. Kadar namreč kdo težko oboli, pa ima sredstva, pusti po ulici natresti slame, da ga cestni ropot ne vznemirja. Kako se to doseže, koliko stane in ali je potrebno kako posebno dovoljenje, pa ne vem. — To bi v Ljubljani pogledali, če bi si kdo dovolil kaj podobnega!

(Konec prihodnjic.)

RAZSTAVE IN SEJMI.

Tekstilna razstava v Skoplju. Tekstilna razstava, z industrijsko-obrtnimi, kmetijsko-živinorejskim in umetniškim oddelkom za Južno Srbijo in inozemskim oddelkom strojev za tekstilno in poljedelsko industrijo, se vrši od 24. maja do 10. junija 1928. Udeležbo na razstavi so prijavile tudi že skoro vse večje tekstilne tovarne iz Slovenije. Dopisi glede razstave se pošiljajo na razstavni odbor trgovsko-industrijske zbornice v Skoplju, ulica Bore Milanovića 2.

Razstava sodobne kulture v Brnu. Trgovska in obrtniška zbornica v Brnu priredi o priliki 10-letnice češke neodvisnosti razstavo sodobne kulture na Češko-slovaškem, ki bo trajala od 26. maja do 30. septembra 1928. Prireditve se vrši pod pokroviteljstvom prezidenta Masaryka.

Industrija.

Patentirani okovi za vrata in okna. Tvrdka »Ybbsitz - Herma - Band Niederlage J. Wojka, Wien III., Steingasse 5« izdeluje patentirane okove za vrata in okna. Okovi so patentirani skoro v vseh državah. Tvrdke, ki se pečajo z izdelovanjem okovov in bi se zanimale za izkoriščanje tega patenta v naši državi, se naj obrnejo na navedeno firmo.

GOSPODARSKE POSLEDICE POTRESA V BOLGARIJI.

Potresna katastrofa je mesti Borisovgrad in Čirpan popolnoma uničila. Drugo največje bolgarsko mesto Plodiv je do polovice porušeno. Nad 60 vasi v okolici teh treh mest je vničeni ali težko poškodovanih. Zelo so trpela tudi mesta Haskovo, Stanimaka, Tartar-Pasardžik ter Stara in Nova Zagora. V Plodivu je do tal poruženih 3600 poslopij, 6000 je pa tako poškodovanih, da niso več za rabo. Vsa druga poslopja so več ali manj poškodovana. 75.000 prebivalcev je ostalo brez strehe. V plodivskem okraju je potres razdejal 35 vasi. V Borisovgradu je do tal poruženih 537, močno poškodovanih pa 1892 poslopij. V okolici Borisovgrada je potres popolnoma razdejal 17 vasi, kjer je ostalo brez strehe 40.000 kmetov. V Čirpanu in okoliških vaseh je razdejanih 4715, močno poškodovanih pa 2310 poslopij; 50.000 ljudi je ostalo brez strehe. Čirpanski okraj šteje 57 vasi, od katerih je 48 popolnoma ali delno razdejanih. V okraju Stanimaka je potres razdejal 14, v okraju Haskovo pa 17 vasi. Nad 200.000 ljudi je izgubilo streho in ves inventar. Od industrij je posebno prizadeta tobačna industrija, kjer je potres razdejal mnogo skladišč. Nad 20.000 tobačnih delavcev je ostalo brez dela. Trgovina in industrija sta oškodovani za več milijard levov, ker je nastal potres v najbolj rodovitnem in gospodarsko razvitem kraju.

MADŽARSKA CARINARNICA NA REKI.

Po madžarsko-italijanski tarifni pogodbi bo Italija uvozila iz Madžarske 5 milijonov metričnih centov žita. Po tej pogodbi se vpostavi 1. junija t. l. madžarska carinarnica na Reki.

KONFERENCA TAJNIKOV JUGOSLOVENSKIH BORZ.

V četrtlek se je vršila v Beogradu konferenca tajnikov jugoslov. borz, na kateri je zastopal ljubljansko borzo tajnik g. dr. Dobrila. Konferenco, kateri je prisostvoval tudi komisar trgovskega ministristva gosp. Milorad Zebić, je vodil tajnik beogradske borze gosp. dr. Radosavljević. Na seji je bil ugotovljen definitivni tekst pravilnika Saveza borz kraljevine SHS. Dalje je bil odrejen tajnik zagrebske borze gosp. dr. Peručić kot delegat za kongres srednjeevropskih borz v Pragi in na Dunaju; dane so mu bile potrebne inštrukcije. Rešitev vprašanja noliniranja stalno obrestujočih se papirjev je Savez prepustil posameznim borzam. Razpravljalo se je tudi o pravilniku glede izvršenja odločb in razsodb inozemskih borznih razsodišč v naši državi in obratno, dalje o tarifiranju vagonov na železnicah ter o korakih, ki se imajo v tem pogledu podvzeti, o vprašanju telefonske službe med domačimi in inozemskimi borzami ter o modifikaciji in eventualnem zmanjšanju davčne stopnje pri davku na poslovni promet. Končno je bila ugotovljena definitivna redakcija donavskega kontrakta za trgovino z žitom med srednjeevropskimi borzami.

* * *

BREZPOSELNOST V RUMUNJI.

Po statističnih podatkih je bilo v decembru prošlega leta v Rumuniji 13.824 brezposelnih delavcev. Brezposelnost je bila najbolj občutna v lesni industriji, ki je morala vsled slabega izvoza znatno znižati produkcijo. V tej panogi je bilo 8000 brezposelnih delavcev. V metalurški industriji je brezposelnost vsled zmanjšanja državnih dobav tudi zelo velika. V Galacu in Braili je bilo januarja t. l. 2.500 brezposelnih delavcev. Kasneje so se tudi ti zaposlili, toda samo dva dni v tednu. Sploh je tam mnogo industrijskih podjetij, ki obratujejo samo štiri dni v tednu. Da bi se olajšalo zaposlenje brezposelnih, je ministristvo dela prosilo direkcijo državnih železnic, da dvoli brezposelnim prevoz za polovično ceno. Tudi so posamezne občine dale v svoje proračune večje svote za občinska dela, da bi se moglo zaposliti čim večje število brezposelnih. Inozemskim delavcem, ki pripadajo industriji, v kateri je brezposelnost, je dopotovanje v državo prepovedano.

Ivan Hribar:

72

Moji spomini.

Leta 1898., ko se je praznovala 50-letnica cesarjevega vladanja, hotel sem Gorupa iznenaditi s plemstvom. Ker je Gorup sam bil jako skromen mož, nisem si upal v tej zadevi z njim govoriti. Zato sem stopil v dogovor z njegovim najstarejšim sinom Kornelijem Gorupom. Le temu sem dejal, da si bom prizadeval za njegovega očeta izposlovati plemstvo, a samo pod pogojem, da mi da potem 200.000 gld., katerih porabo bi imel odločiti jaz sam in sicer ali v obične narodne namene ali pa v kak namen mesta ljubljanskega. Kornelij Gorup je bil s tem zadovoljen ter me je zagotavljalo, da bode njegov oče to svoto rad žrtvoval, ako ga cesar povzdigne v plemski stan.

Tisto leto je bil finančni minister dr. Josip Kaizl, s katerim sem bil znan od leta 1878. Seznanil sem se bil z njim slučajno povodom Janežičeve slavnosti v Lešah v Rožni dolini. On — takrat še dijak — je s svojim stricem dr. Edmundom Kaizlom, odvetnikom v Karlinu stanoval čez poletje na Vrbi. Pri skupnem obedu na Vrbi sedeli smo pri isti mizi ter sem bil jaz sosed dr. Emunda Kaizla. Le-ta me je — dasi slovenskega jezika nevešč — iznenadil z recitacijo Prešernovih poezij. Znal je razen »Krstja pri Savici« vsega Prešerna na pamet. Postala sva si hitro prijatelja in povabil sem ga, naj v bodoče ne hodi več na Vrbo, temveč naj zahaja raje na Bled, o katerem je Prešeren pel: »Dežela Kranjska nima lepšega kraja, kot je z okolico ta — podoba raja!« Dr. Kaizl mi je to obljubil ter je bil že takoj naslednje leto s svojim nečakom na Bledu, kamor je od takrat do svoje smrti redno vsako leto zahajal.

Tudi jaz sem neko poletje čez počitnice stanoval na Bledu in sicer je bilo to v letu 1881. ali 1882. Takrat sem bil z obema Kaizloma vedno skupaj. Hodila sta se kopat v Savico pod Bohinjsko Belo, kamor sem ju spremljal. Če sta naredila kak daljši izlet, povabila sta me s sabo. Odtod sem dr. Josipa Kaizla — kasnejšega vseučiliškega profesorja — jako dobro poznal in ko je postal minister, občevala sva čisto neprislusljeno.

Do njega sem se torej obrnil, povedal mu, kakšne zasluge ima Gorup ter ga vprašal, če more zanj izposlovati plemstvo, pri čemer sem omenil, da bi Gorup v tem slučaju plačal 200.000 gld., o katerih pa nisem še čisto na jasnem, ali naj bi jih porabil za to, da se v Ljubljani sezida dostojna rezidenca za stalno bivanje kakega nadvojvode, ali pa v namene bodočega slovenskega vseučilišča. Kaizl mi je odgovoril: »Pustite prvo in skrbite rajše za vseučilišče« ter me zagotovil, da Gorupu izposluje plemstvo. Na vprašanje, če naj govorim o tej zadevi tudi z deželnim predsednikom kranjskim, odgovoril mi je, da ni potreba. Zanesel sem se torej nanj popolnoma. To pa tembolj, ker je bilo splošno znano, da je bil Kaizl najvplivnejša oseba v ministrskem svetu. Saj se je takratno ministristvo splošno imenovalo »Ministerium Kaizl, genannt Thun.«

Predno so se odlikovanja povodom cesarjeve 50-letnice izvršila, govoril sem še parkrat s Kaizlom o Gorupovi zadevi in on me je vedno zagotavljalo, da bo Gorup povzdignjen v plemski stan. Kako sem bil torej iznenaden, ko so se odlikovanja objavila in je Gorup dobil samo viteški križec Fran. Josipovega reda. Vedel sem pa tudi takoj, da je imel prste vmes deželni predsednik baron Hein ter sem zato šel nadenj. Očital sem mu, zakaj mi je pokvaril povzdignjenje Gorupa v plemski stan, češ, da Gorup vendar to glede na velike svoje ustanove zasluži. Hein mi je odgovoril: »Njegove zasluge niso tako velike; kajti če Gorup daruje 1000

kron, je to ravnotoliko, kakor če bi vi ali jaz darovala eno krono ali pa je še celo manj.« Na to njegovo pripombo sem mu zvičajno omenil, da bi mi bil Gorup, ko bi bil povzdignjen v plemski stan dal 200.000 gld., da jih porabim za sezidavo rezidence, ki bi jo bilo potem mesto poklonilo cesarski rodbini. Ali me je debelo pogledal! Po nekem molku, pravi mi: »Kaj tudi to ste kos izvršiti!? Potem pa res ne vem, kam naj bi Vas uvrstili!« Ko mu zagotovim, da je to gola resnica, dejal mi je, da bode o stvari premišljal in se še informoval, češ, da sedaj ni prilike za splošna odlikovanja; Gorupa posebej odlikovati pa da ne kaže, ker je pri splošnem odlikovanju dobil red.

V tem se je ministristvo izpremenilo in na čelo njegovo je stopil dr. Körber, čegar prezidijalist je bil dr. Sieghardt. Hein je o najinem pogovoru seveda poročal na Dunaj. Sklepal sem to od tod, ker me nekega dne iznenadi Kornelij, ko sva se med njegovo vožnjo na Dunaj sešla na kolodvoru, z novico, da ga je Sieghardt poklical k sebi ter mu naznanil, da njegov oče zamore dobiti dedno plemstvo, ako plača gotovo svoto. Tu — pravi Kornelij Gorup — imenoval mi je Sieghardt horenden znesek. Koliko mi ni povedal; sam pa nisem hotel biti tako indiscreten, da ga vprašam. Za stvar se v obče nisem potem več zanimal. Kar me iznenadi ne dolgo na to poročilo v časnikih, da je Josip Gorup povzdignjen v plemski stan s predikatom »Slavinjski«. Bilo mi je takoj jasno, kaj in kako. Sieghardt in Koerberju ni bilo nič za rezidenco, ki bi se naj sezidala v Ljubljani za cesarsko rodbino. Onadva sta potrebovala denarja ter sta v ta namen Josipu Gorupu plemstvo drago prodala. Koliko je pri tem imel prste vmes baron Hein in ali je pri tej transakciji deležen postal kakih gmotnih koristi, ostalo mi je seveda prikrito.

(Dalje prihodnjic.)

RAZNO.

Listnica uredništva. Radi praznika izide prihodnja številka »Trgovskega lista« v petek jutraj.

Sestavljanje proračuna za sledeče leto. Minister financ je izdal že sedaj navodila za sestavo predloga proračuna državnih dohodkov in izdatkov za proračunsko leto 1929/30. Navodila so dostavljena vsem vrhovnim državnim oblastvom.

Grčija in Turčija ter italijansko-turška pogajanja. Italijansko-turška pogajanja za sklenitev arbitražne pogodbe so se ugodno zaključila. Italijanska vlada pa namerava podpisati pogodbo šele po zaključitvi grško-turških pogajanj, ker je mnenja, da sredozemski mir ne bo docela zajamčen brez italijansko-turško-grškega sodelovanja. Tudi italijansko-grški sporazum je de facto dosežen.

Gibanje na delavnem trgu v Ljubljani. Pri borzi dela v Ljubljani iščejo delo: 1 absolutent kmet. šole, 3 manipulanti za lesno stroko, 1 gozni čuvaj, 10 gozdnih delavcev, 1 ekonom, 1 rudarski uradnik, 1 rud. paznik, 9 rudarjev, 2 pečarja, 3 kamnoseki, 1 kipar, 1 izdelov. cement. izdelkov, 3 železostrukarji, 6 zlatarjev, 23 kovačev, 26 stavb. ključavničarjev, 19 kleparjev, 3 železov. livarji, 1 železobrusač, 1 žebjar, 53 strojnih ključavničarjev, 2 puškarja, 1 urar, 1 strojni risar, 13 elektromonterjev, 1 bandažist, 103 mizarji, 13 kolarjev, 7 sodarjev, 1 strugar, 1 pletar, 12 žagarjev, 1 stolar, 4 usnarji, 2 strojarja, 6 sedlarjev in jermenarjev, 4 sedl. ličarji, 1 tkalec, 1 predilec, 4 tapetniki, 1 kroj. prikojrovalc, 25 krojačev, 57 čevljarjev, 7 klobučarjev, 3 brivci, 5 knjigovezov, 7 mesarjev, 8 mlinarjev, 30 pekov, 1 slaščičar, 4 natakariji, 2 točilca, 1 rest. poslovođa, 1 kuhar, 2 inženjerja kemije, 1 laborant, 1 medicar in svečar, 2 polirja, 52 zidarjev, 28 pleskarjev, soboslikarjev, 1 dimnikar, 30 tesarjev, 1 tiskarski strojnik, 33 strojnikov, kurjačev, 13 pisarniških slug. — P o n u j a s e d e l o : 1 delavcu za izdelavo opeke, 2 pečarjem, 19 rudarjem-kopačem, 1 vrtnarju, 1 oblikovalcu, 1 kino-operaterju, 1 kleparju, 2 kovinostrugarjema, 6 žagarjem, 1 mizarju, mlajšemu, 1 lesostrugarju, 3 jermenarjem, 1 sodarju, 1 sedlarju, ki poseduje obrtni list, 1 čevljarju-mojstru s svojo obrtjo, 3 čevljarjem za otroške čevlje, 1 čevljarju za galanterijske čevlje, 1 čevljarju za šivane čevlje in lesene pete, 2 krojačem za veliko in malo delo, 2 krojačem za konfekcijo, 1 slaščičarju ali kavokuharju, 2 delavcem za prodajanje sladoleda, 23 zidarjem, 4 pleskarjem in soboslikarjem, 2 hlapcema, 15 vajencem.

Otvoritev šole za politične vede v Pragi. Te dni se je vršila v Pragi slovesna otvoritev šole za politične vede, katere so se udeležili poleg zastopnikov oblascev in drugih osebnosti tudi številni češkoslovaški, nemški in ogrski novinarji. Naučni minister dr. Hodža je orisal v svojem otvorilnem govoru temeljno nalogo šole, ki obstoji in lem, da daje demokratično vzgojo na podlagi vzajemnosti in sodelovanja njim, ki nosijo eno največjih političnih odgovornosti, namreč novinarjem. Ravnaletj šole dr. Dvorsky je orisal njeno uredbo. Šola ima dva oddelka: splošnega in specialnega, kateri poslednji je posvečen novinarstvu. V šolo se sprejemajo vsi oni, ki so dovršili najmanj srednjo šolo in ki so dovršili 25. leto starosti. Nova šola ima svojo knjižnico in arhiv ter bo izdajala tudi revijo. Pouk se je začel z nizom predavanj znanega francoskega publicista Jules Sauerwein-a.

Avtomobili in motorna kolesa v Italiji. Italijanski finančni minister je odredil, da se sestavi avtomobilska statistika za leto 1927, ki bo tvorila koristno podlago za ugotovitve v zvezi z že pričetim sestavljanjem javnega avtomobilskega registra. Znani so naslednji podatki v primeri z letom 1925/6: Leta 1925 je bilo 61.801 motociklov in 115.876 avtomobilov in kamionov, leta 1926 je bilo 64.416 motociklov in 138.095 avtomobilov in kamionov, leta 1927 pa je narastlo število motociklov na 80.710, število avtomobilov in kamionov pa na 160.320. Omeniti je treba, da je pripisati porast motociklov tekom leta 1927 okolnosti, da so bila k motornim kolesom pristeta tudi kolesa z majhnimi motorji.

Otroške igrače. Z vsemi mogočimi stvarmi se bavi znanost. Pred kratkim smo čitali, da so Rusi spisali knjigo o otroških igračah, ki je izšla v bogati opremi. Danes so izdali knjigo o zgodovini otroških igrač tudi Nemci. Spisal jo je Karl Gröber; ta je podal v svoji knjigi zelo nazorno in znanstveno utemeljeno dobro obdelano zgodovino otroških igrač. Dobro je, da je knjigo spisal znani umetnostni zgodovinar, katerega ime že samo na sebi priča, da je knjiga prvovrstna. Gröber je knjigo razdelil v več delov; v prvih obdeluje zgodovino otroških igrač kakor: vojaki iz cinka, mehanične in avtomatične igrače, papirnate igrače in druge. Knjiga konča z razpravo o izdelovanju in trgovanju z otroškimi igračami v devetnajstem stoletju. Vsa ta poglavja pa niso pisana suho in znanstveno dolgočasno, pisatelj je znal vplesti zanimive psihološke momente na tak način, da ima čitatelj pri branju tega dela pravi užitek. Knjigi so dodane tudi slike, ki so tako zanimive in mnogovrstne, da bi človek želel, da bi knjiga sploh ne imela konca.

TRŽNA POROČILA.

ITALIJANSKI ŽITNI TRG.

Trst, 12. maja 1928.

Druga polovica tedna je stala v znamenju padanja pšeničnih cen, ki je kakor vedno izviralo iz Amerike. Spričo tega je bilo na naših tržiščih opažati živahno kupčijsko delovanje, ki je veljalo nakupom efektivnega in potujočega blaga. Današnje cene efektivne pšenice so izravnane s cenami najbližjih terminov. Argentinskega blaga je na trgu dovolj. Notira L 143 do 144 franko vagon Trst. Pričakovati je rednih dohodkov. Rumunska koroza je začela pod vplivom Plate, ki je že na potu, izgubljati tla pod seboj. Zaenkrat je nazadovala samo za dve liri na stoto, toda od zadržanja konsuma je v precejšnji meri odvisno gibanje cen. Foxani stane danes L 105 franko vagon Trst. Plata kaže stalno in trdno tendenco. Pri nas so terminske zahteve prekupev identične z onimi, ki so bile na tem mestu že večkrat objavljene. Krušna moka ne nudi nikakih novosti. Giblje se na bazi L 183 do 185 franko mlin. Pri rižu se nagibljuje ceno v prilog kupcev. Položaj ovsja je spričo majhnih potreb mlačen. Notiranja so minimalna. Veletrgovina je pri resnih kupčijah pripravljena na popuste.

Celjski trg. Na celjskem trgu so cene v zadnjem času ostale v glavnem nespremenjene. Pomladne zelenjave je dovolj na trgu. Cene: goveje meso v mesnicah I. 16 do 18, II. 15 do 17; na trgu 10 do 18; telečje meso 18 do 22, prašičje meso 24 do 28, slanina 24 do 26, mast 29, prekajeno meso 27,5 do 30 Din za kilogram; piščanci 25, kokoši 35 do 40 dinarjev za komad; mleko 2,50 do 3 dinarje liter, sirovo maslo 40, čajno 60 Din za kg; kava Portoriko 72, Santos 56, Rio 44, sladkor v kockah 17, kristalni 15, riž I. 12, II. 7, III. 5; testenine 11 do 13, moka 000 in 00 5,75, 02 5,55, 04 5,30, zdrob 3,90 Din za kg; krma: seno 60 do 80, slama 50 Din za 100 kg.

Dunajska borza za kmetijske proizvode (11. t. m.) Mirna tendenca na ameriških borzah je povzročila nazadovanje tečajev na vseh kontinentalnih tržiščih. Na dunajski borzi je promet nazadoval na minimum. Razpoloženje je izredno rezervirano. Navzlic temu, da prihajajo poročila o škodah, ki jih je povzročila slana na posevkih, se blago nudi po nižjih cenah. Nekaj zanimanja je le za novo pšenico. Jugoslovenska pšenica Tisa (77 kilogramov) se nudi za avgust po 1,92 ex Dunaj. Uradne notacije pšenice in riži so bile znižane za 25 grošev. Uradno notirajo: Pšenična: domača 44 do 45, madžarska Tisa (81/82 kg) 48 do 48,5;

rž: marchfeldska 43,5 do 44; turščica: 37 do 37,5; oves: domači 38,5 do 38,75.

Z inozemskih lesnih tržišč. Na italijanskem lesnem trgu so se cene več ali manj ustalile in zaenkrat ni pričakovati, da bi se okrepile. Pričakovanja, ki so jih mnogi pred meseci stavili, se niso uresničila. Deflacijska kriza še vedno močno ovira gospodarsko delavnost in podjetnost. Zato so trgovci dalje zelo oprezní. Na francoskem lesnem trgu je po volitvah opažati znaten preokret v tendenci. Zaradi minimalnih zalog se je pojavilo v zvezi z večjim povpraševanjem močno pomanjkanje blaga. Francoski uvozniki, ki doslej zaradi razmeroma nizkih cen na francoskem lesnem trgu niso hoteli akceptirati inozemskih cen, so bili nenadoma prisiljeni kupovati blago v Jugoslaviji (Bosni) in Rumuniji. Zaradi pomanjkanja prometnega blaga kupujejo francoski uvozniki tako blago po najvišjih cenah. V Rumuniji je stabilizacija valute ugodno vplivala na razvoj lesne industrije. Stagnacija v lesni trgovini je prenehala, izvoz pa se vedno ugodneje razvija.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Gradbeno odeljenje direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 22. maja t. l. ponudbe glede dobave 30 komadov lito-železnih kopic. — Predmetni pogoji so na vpogled pri omenjenem odeljenju. — Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 22. maja t. l. ponudbe glede dobave 2 vagonov pšenične moke. — Dne 21. maja t. l. se bo vršila pri Inženjerskem odeljenju Komande I. armijske oblasti v Novem Sadu pismena pogodba glede dobave žice.

Dobave. Direkcija državnega rudnika v Kaknju sprejema do 25. maja t. l. ponudbe glede dobave 1 osovine; do 26. maja t. l. pa glede dobave 1 transformatorja. — Direkcija državnih rudarskih preduzeča v Sarajevu sprejema do 2. junija t. l. ponudbe glede dobave 1 kompletnega agregat-stroja. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 29. maja t. l. pri ministrstvu vojske in mornarice, odeljenje za mornarico v Zemunu glede dobave 2500 ton briketov. — Dne 31. maja t. l. pri Upravi barutane v Kamniku glede dobave 30.000 kg trinitronaftalina.

Prodaja. Dne 1. junija t. l. se bo vršila pri Auto-Komandi II. armijske oblasti v Sarajevu ofertalna licitacija glede prodaje starih avtomobilov in avtomobilskih delov.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

VELETRGOVINA

A. ŠARABON

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje, moko in došne pridelke. - Raznovrstno

RUDNINSKO VODO

Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.

Ceniki

na razpolago!

VINOCET

tovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana

nudi najfinejši in najokusnejši namizni kis iz pristnega vina.

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna:

Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadstr.

Zahtevajte ponudbo!

Pristni in pravi Kavčičev Pristni in pravi

Rastlinski želodčni liker

znan in priznuten kot zanesljivo domače zdravilo že nad 20 let, izdeluje in dobavlja

EDINOLE

Rastlinska destilacija »FLORIAN« (izdelovalec Edmund Kavčič) družba z o. z. v Ljubljani

Gospodarska cesta št. 12 (Kofce)

Vaška pristna steklenica je opremljena z originalnim podpisom:

Za pristnost jamči:

Edmund Kavčič

Vašega se ponaredi, ki se prodajajo namesto pristnega Kavčičevega »Floriana«!

Veletrgovina

kolonijalne in špecerijske robe

Ivan Jelačin

Ljubljana

Zaloga

sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode

Točna in solidna postrežba!

Zahtevajte cenik!

TISKARNA MERKUR LUBLJANA

TRG.-IND. D. D.

Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. * Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, lepake, posetnice itd. * LASTNA KNJIGOVZNIKA. * TELEFON. ŠT. 2552.